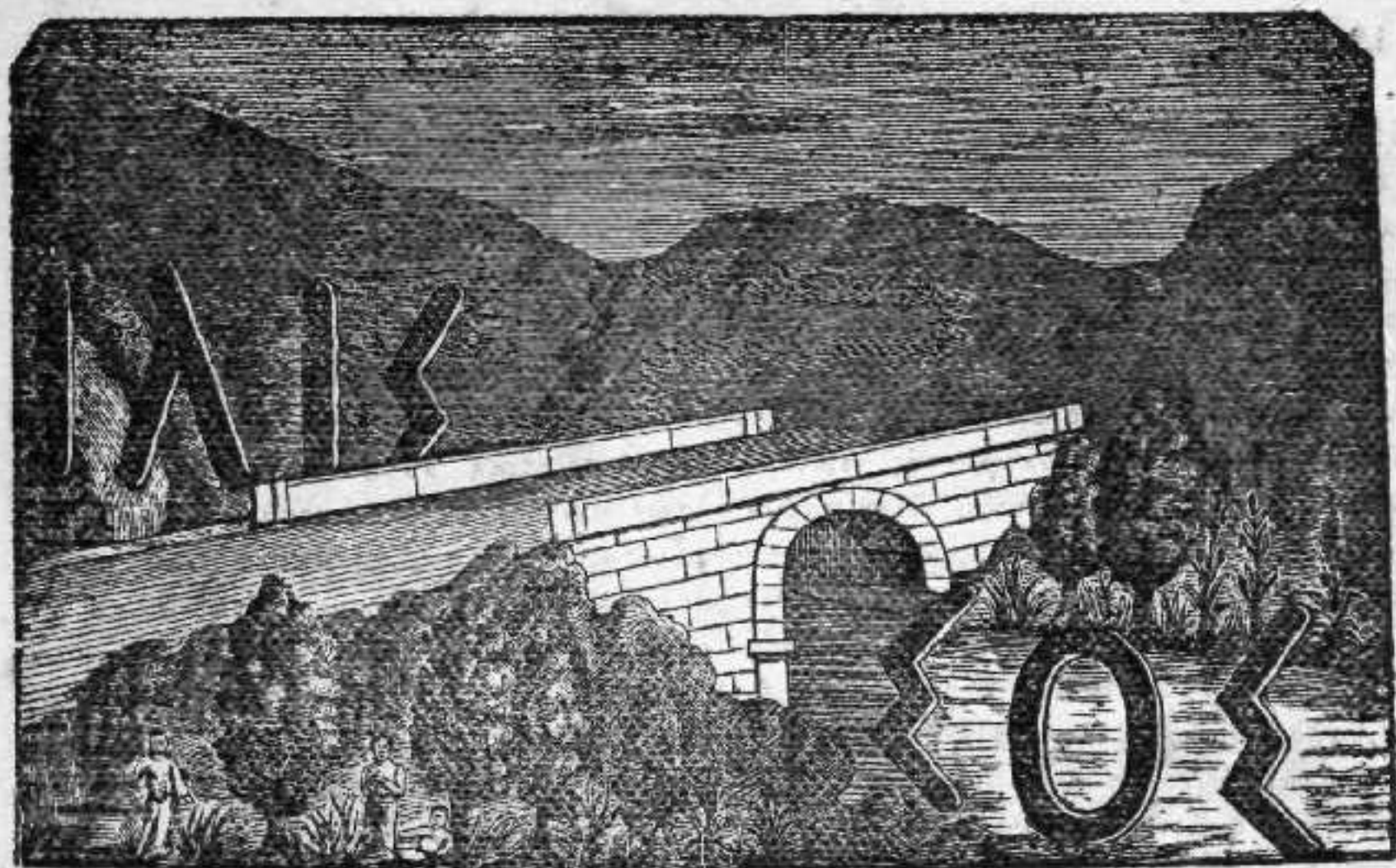

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἀπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, 15 Ἀπριλίου 1870. | ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΒ'.

ΞΗΝΟΦΩΝ ΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ (1).

Malheur à l'enfant de la terre
qui, dans ce monde injuste et vain,
porte en son âme solitaire
Un rayon de l'esprit divin.

V. Hugo.

Φίλτατοι ὁμιληταί! Θέλω σήμερον πολιτογραφῆσαι ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν φιλολογικῇ δημοκρατίᾳ ἐν τῶν καλῶν τέχνων τῶν Μουσῶν, ἓνα χαρίεντα σκύμνον τοῦ ποιητικοῦ Παρνασσοῦ. Σεμνυνόμενος, διότι σώ-

ζω ἀπὸ τῆς λησμοσύνης ἓνα τῶν σεμνοτέρων ἀλλ' ἀτυχεστέρων ἱεροφαντῶν τῆς Μούσης, συγκαλῶ ὑμᾶς εἰς στιγμιαίαν πανήγυριν, καθ' ἣν θέλει ἀντηχήσει ἐν τῇ σεμνῇ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου αἰθούσῃ ὄνομα ἄγνωστον ἴσως τοῖς πλείοσιν, ἀλλ' οὐχ ἥσ-
τον προσφιλὲς τοῖς παρακολουθοῦσι μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν πρόοδον τῆς νεωτέρας ἑλλ. ποιήσεως καὶ γενικῶς τῆς φιλολογίας. Ἀπαθὴς διὰ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα τῆς κοινωνίας πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ποίησιν, ἐναγκαλίζομαι μεθ' ὑμῶν προσφιλῇ κρούσῃ τῆς λύρας, θανόντα πρὸ χρόνων· ἀνευρίσκω τὸν παρημελημένον τάφον θανόντος ποιητοῦ καὶ ῥίπτω ἐπ' αὐτοῦ κλωνίον δάφνης θαλερᾶς. Ἐὰν ἡ σύγχρονος ἱστορία φαίνεται γλίσχρος εἰς τὴν ἀπονομήν τῆς ὑστεροφημίας, ἐὰν πολλὰ εὐφυΐαι καὶ ποιητικαὶ ὑπάρξεις ἀπητμίζοντο τέως ἀθορύβως καὶ ἀκλεῶς, ἀλλ' οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν

(1) Τὸ βιογραφικὸν τοῦτο ὑπόμνημα περὶ τοῦ ποιητοῦ Ξ. Ῥαφοπούλου ἀνεγνώσθη ἐν τῷ φιλολ. Συλλόγῳ Παρνασσὸς ὑπὸ τοῦ κ. Τιμ. Δ. Ἀρπελᾶ.

εὐέλπιδα φάλαγγα τῆς νέας γενεᾶς δὲν λησμονοῦσι τοὺς ἱκανοὺς ἀπομάχους, καὶ εὐλαβῶς φερόμενοι, ἀπονέμουν, καίτοι οὐχὶ Κροῖσοι, τὴν πρέπουσαν οὕτως εἰπεῖν σὺν ταξίν καὶ ὡς εὐθαρσεῖς δύναιτο διασώζουσιν ἀπὸ τῆς παλιρροίας τῆς λήθης ὀνόματα πολυτίμων, ἀλλ' ἀφανισθεισῶν ὑπάρξεων. Ἐν τῷ ἡμιγύμνῳ ἔτι οὐρανῷ τῆς νεωτέρας, ἑλληνικῆς ποιήσεως σελαγίζει λίαν χιρίεντως πλειὰς τις νεαρῶν ποιητῶν ἀνακρουσάντων ἐπιτυχῶς τὴν λύραν· εἰς τὰς γυμνάς ἔτι ῥάχεις τοῦ νεωτέρου Παρνασσοῦ εὐρίσκονται χαρίεντα ἔα, ἀώρως ἀποκοπέντα, ἀλλὰ διατηροῦντα τὰ ἔχνη τῆς καλλονῆς καὶ εὐωδίας των. Ὁ Δημοσθένης Βαλαβάνης, ὁ Ξενοφῶν 'Ραφόπουλος (1), ὁ Δημ. Σ. Βυζάντιος, ὁ Νικόλαος Σαλτέλης εἰσὶν δεξιοὶ ἀλλ' ἀτυχεῖς κρούσται τῆς λύρας. Πρὶν ἀπαγγεῖλωσι τὸ ἐωθινὸν τοῦ κορυδαλοῦ ᾄσμα κατήντησαν κύκνοι ἐν νεαρωτάτῃ ἡλικίᾳ, ὡς νόμφαι περικαλλεῖς πεσόντες εἰς τὰς πελιδνάς ἀγκάλας τοῦ Χάρωνος. Ὁ βίος των σειρὰ ἀλλεπαλλήλων συγκινήσεων συνεστάλη ἐνωρὶς εἰς τὴν σινδόνην τοῦ θανάτου. Σχεδία εὐπρόσωποι, ἀλλ' εὐθρυπτοὶ ἔρριψαν πρὶν διαπλεύσωσι τὸν Βόσπορον τῆς ζωῆς, ἔρριψαν εἰς τὸν τάφον τὴν ἄγκυραν, τῆς ὁποίας οἱ κρίκοι ἀπετελοῦντο ἐκ παλμῶν, μεγάλων πόθων καὶ ποιητικῶν ῥεμβασμῶν. Οὗτοι μετ' ἄλλων πολλῶν δυστυχῶν ὑπάρξεων ἀπέδειξαν ἄξιωμα τὸ ὑπὸ τοῦ δαιμονίου Hugo ῥηθέν:

*Malheur à l'enfant de la terre
qui, dans ce monde injuste et vain,
porte en son âme solitaire
un rayon de l'Esprit divin.*

Καὶ ὁ μὲν ἐλιγειακὸς Σαλτέλης, νέος ἔτι ἀπέθανεν φθισίων ἐν Σμύρνῃ, ἀφ' οὗ πενθίμως ἔκρουσε τὴν λύραν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν Κυδωνιῶν, ὁ δὲ Δημοσθένης Βαλαβάνης, ἀπτήν καὶ ὀρφανὸς νεοσσός, μετὰ ὀλίγας χαριστάτας πτήσεις ἔπεσεν εἰς τὸ τέλμα τοῦ θανάτου, πένης εἰς πλοῦτον καὶ υγείαν, ἀλλὰ Κροῖσος εἰς ἐμπνεύσεις καὶ

ποιητικὴν ψυχὴν. Ὁ δὲ Δημήτριος Σ. Βυζάντιος, χαρίεσσα ποιητικὴ ὑπαρξίς, ἐξέπνευσεν εἰκοσαετῆς ἐν τῇ ἀεραντλίᾳ τῆς ζωῆς καὶ ἔμεινεν ἐνωρίς ἡ βάρβιτός του περιλυπὸς γήρᾳ τοῦ μελαγχολικοῦ κρούστου της. Τοῦ δὲ Ξενοφῶντος 'Ραφόπουλου θέλω μὲν ἰδεῖ ἐνταῦθα τὸν βίον καὶ τὰ ποιήματα. Ἡ ποιητικὴ αὕτη πλειὰς ἀπέπτυ ἀφ' ἡμῶν πρὸ πολλοῦ ὅπως κοσμήσῃ ἄλλον ὀρίζοντα, ὅπως συζήσῃ μετ' ἄλλων συναδέλφων, ἀπέπτυ φοβουμένη ἵτωις μὴ τὰ ἄσματα ἅπερ ἔμελλον ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ψάλλωσι, δὲν εὕρωσι φίλια ἀκροατῶν ὦτα, δὲν ἀποσπάσωσιν ἓνα παλμὸν ἀπὸ τῆς καρδίας τῶν σημερινῶν.

Δὲν γνωρίζω ἀκριβῶς πῶς συμβαίνει τοῦτο· ὀφείλω ὁμῶς νὰ εἶπω ὅτι καθολικὴ τις ἰδέα κεκυρωμένη ὑπὸ τῶν γεγονότων ὑπάρχει περὶ τοῦ βίου τῶν ποιητῶν, ὅτι δηλαδὴ οἱ πλείονες αὐτῶν μαρτυρικὸν διανύσαντες βίον, ἢ ἐξέπνευσαν ἐνωρίς ἢ ὑπέστησαν μυρίου ἡθικῶς θανάτους κερματίζόμενοι συχνῶς ἀπὸ τοῦς ὀυχᾶς τῆς ἀνίας καὶ ὀδύνης. Μάρτυρες ἱερᾶς θρησκείας, ἀναβαίνουνσι μετὰ θάρρους τὸν Γολγοθᾶ, σταυρούμενοι, πατιζόμενοι ὄξος καὶ χολὴν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ παντός. Ἐν ἀναγράφαντες ἐπὶ τῆς σημαίας των ἔμβλημα, ἓνα σκοπὸν, τὴν ἀποθέωσιν τοῦ ἀνθρώπου, προχωροῦσι πρὸ χαινάντων στομάτων καὶ ἔστιν ὅτι πρὸ σαρκαζόντων, ἀδιαφοροῦντες ἂν ἡ πορφύρα τήθενος τῶν ἐλπίδων καὶ πόθων των κερματίζεται ἀπὸ τὰς ἀκάνθας τῆς ζωῆς, ἀδιαφοροῦντες ἂν συναντήσωσιν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῶν σκόπελον, φρενοκομεῖον, βάρβαρον, πτωχοκομεῖον...

Ἦθελον παρασυρθῇ γράφων τοιαῦτα, ὅπως προδιαθέσω ὑμᾶς, ὡς ὁ ζωγράφος ἐκεῖνος τῆς ἀρχαιότητος, εἰς τὴν ἀκρόασιν ξηρᾶς βιογραφίας ἀνθρώπου ἀγνώστου τοῖς περισσοτέροις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁμιλῶ πρὸς φιλομούσους ἐν «Παρνασσῷ» συναδέλφους, τολμῶ ὅπως ἀγοράσω παρ' ὑμῶν ὀλίγας ἀκροάσεως στιγμὰς, βεβαιῶν ὅτι θέλετε πληρωθῇ καὶ ἀνταμειθῇ οὐχὶ ἀπ' ἐμοῦ βεβαίως, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ.

Κατὰ τὸ 1828, διαρκούντος ἔτι τοῦ σάλου τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως, καὶ ἀντη-

(1) Παρά τισι ποιηματίοις ὑπογράφεται 'Ραφόπουλος, ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ 'Ραφόπουλοι οἱ ἐκδόσαντες τὸ «Φρικτὸν Ἀάθος» του, γράφουσιν αὐτὸν 'Ραφόπουλον.

χαύντων τῶν θουρίων τοῦ Ῥήγα, εἰς τὴν καλὴν Σμύρνην, ἐν ᾗ ἔφαλλε μελωδικώ-
κτα ὁ Μίμνερμος μετ' ἄλλων καλλικελά-
δων ἀηδόνων, ἐγεννήθη ὁ Ξενοφῶν Ῥαφό-
πουλος. Ὑπὸ τὸν τοσάκις ἐξυμνηθέντα ὡ-
ραῖον τῆς Ἰωνίας οὐρανὸν, τὴν μάγον καὶ μυ-
ρόεσσαν φύσιν τῆς Σμύρνης, ἰὸν εὖοσμον ἐ-
φαίνεται ἀνυψούμενον. Ἐκεῖ ἡ φύσις, φιλά-
ρεσκος καὶ ἡδυπαθὴς νύμφη, εὐκόλως ἐκ-
θέτουσα εἰς τοὺς ἐραστὰς καὶ θαυμαστὰς
τὰ κάλλη της, ἐπόμενον ἦτο νὰ διορήσῃ
ἐμπνεύσεις, ὅπως εἰς τόσους ἄλλους, καὶ
εἰς τὸν νεαρόν Ξενοφῶντα. Εἶναι ἄντως φι-
λόξενος καὶ φιλομειδῆς ἡ Σμύρνη, εἰς τὰς
ἀκτὰς τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸ τὸ κύμα ἐνίοτε
φαίνεται πίπτον λειπόθυμον, ὡς περιπαθὴς
ἐραστὴς εἰς ἀγκάλας ἡδυπαθοῦς Ἀνδαλου-
σίας, καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος ἐρυθροῦς ἐνίοτε ἐν
τῇ δύσει φαίνεται παραμένων καὶ λυπού-
μενος νὰ παραιτήσῃ τὴν περικαλλῆ ἐκείνην
ἐρωμένην.

Εὐδαίμων ὅστις φύσει πεπροικισμένος διὰ
ποιητικοῦ σπινθῆρος, ἀναπτυχθῇ καὶ ἀνα-
γνώσῃ τὰς σελίδας τῆς ποιητικῆς Ἰωνίας,
ὅστις ἀναπνεύσει τὸν ἀέρα, ὃν ἀνέπνευσεν
ἄλλοτε, ἂν οὐχὶ ὁ Ὀμηρος, ὁ ἄμνηρος—λαός.

Εἰς τὴν Ἰωνίαν, ὡς εἰς πᾶσαν γλυκιάν
φύσιν, συμβαίνει ὅ,τι εἰς ὡραίαν γυναῖκα.
Ἐάν τις ἀυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ πρεπόντως τὴν
ἀξίαν αὐτῆς, γίνεται ἐραστὴς αὐτῆς, ἀντι-
μειδιαμάτων δρέπων ἐμπνεύσεις καὶ περι-
πάθειαν.

Ἐὰν ὁμοῦ παρεννοήσῃ τὴν ἀξίαν τῶν
θελγέτρων της, ἀποκτῇ ἀντὶ περιπτύξεων
νωχέλεια καὶ ἀδράνεια.

Φαίνεται ὅτι ὁ νεαρὸς Ῥαφόπουλος ἦ-ο
ἐκ τῶν πρώτων καὶ εὐτυχῶς λίαν ἐνῶρις
ἀντεμείφθη· διότι ἐννεαετῆς ἐπέθεσε τοὺς
ἀδρούς δακτύλους του ἐπὶ τῆς λύρας καὶ
τὰ ποιημάτια τῆς παιδικῆς ταύτης γραφί-
δος δημοσιευθέντα τὰ πλείοντα ἀνωνύμως
προεδήλωσαν τὸν σκύμνον ἐκεῖνον, ὅστις
μετὰ τοσαύτης προθυμίας ἤθελε σκιρτήσῃ
ἐπὶ τῶν δυσβάτων τοῦ Παρνασσοῦ ὁρέων.
Ἄλλ' ἡ λίαν πρόωρος αὕτη ἀνάπτυξις καὶ
στιχογραφία φαίνεται ὅτι συνήργησε εἰς τὴν
πρώϊμον ἐξάτισιν τοῦ γονίμου του πυρός·
διότι καίτοι γράψας καλὰ ποιημάτια καὶ
δύο εὐφάνταστα εἰδύλλια, δὲν ἐπρόφθασεν

ὁμοῦ νὰ ἀφίσῃ ἡμῖν ὡς κληροδότημα λίαν
γενναῖόν τι ἔργον, εἰμὴ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐ-
μελλέ ποτε νὰ παραγάγῃ τοιοῦτό τι, ἐὰν
δὲν προεγράφετο ἐνῶρις τοῦ βίου. Λέγου-
σιν ὅτι τοσοῦτον πρωΐμως εἶχεν ἐπιδοθῇ
εἰς τὴν μελέτην τῆς πολυσελίδου βιβλίου
τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ὥστε εἶχεν ἀ-
ποκηρύξει δι' αὐτὸν πάντα τὰ παίγνια,
τοὺς θορύβους τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ἐ-
κράτει ἀείποτε ἀνὰ χεῖρας βιβλίον. Προ-
τρέξας τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως, ἀπεστε-
ρήθη, πρὶν εἶτι ἀπολαύσῃ, τῶν αἰσθητικῶν παι-
δικῶν ἡδονῶν. Αἰσθανόμενος ἀκατάσχετον
κλίσιν πρὸς τὴν ποίησιν καὶ γενικῶς πρὸς
τὸν μεγαλοπρεπῆ ἀρχαῖον ἐλληνικὸν κά-
σμον, ἠσθάνετο οὐναμα τὸν νοῦν του στε-
νῶς καθειργμένον ἐν τῷ σμικρῷ σώματί
του. Βεβῶς ὅσα ὑπὸ τὰς πέδας τοῦ μέτρου
ἔγραψεν αἰσθήματα καὶ ἐμπνεύσεις δὲν ἦ-
σαν ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς τῆς ποιητικῆς
ἐκείνης καρδίας, διότι συνήθως ποιήματα
φύσει ποιητικῶν καρδιῶν, εἶναι μᾶλλον ἀ-
ποκυήματα πολλῶν ἐν τῇ κεφαλῇ πιεζομένων
ιδεῶν καὶ βεμβασμῶν, καὶ ὁμοιάζουσι τὸν
περισσὸν ἐκεῖνον ἀτμὸν, ὅστις δι' ἰδιαιτέ-
ρου μηχανισμοῦ, μόνος ἐξέρχεται, ὁσάκις
ὁ ἐν τῇ μηχανῇ πλεονάζων ἀτμός πιεζό-
μενος τὸν βιάζει.

Τεσσάρων καὶ δέκα ἐτῶν ἡλικίαν ἄγων
ἤρχισε νὰ ἐκδίδῃ κομψὸν περιοδικὸν συγ-
γραμμα ἐπιγραφόμενον αἱ *Τρεῖς Χάριτες*.
Τὰ τέσσαρα ἐκδοθέντα φυλλάδια τοῦ συγ-
γράμματος τούτου ἐκδηλαῦσι, κατὰ τὰς
διαδοχαιώσεις τῶν ἀναγνωσάντων αὐτὰ, τὸ
καλαίσθητον καὶ εὐφυὲς τοῦ χαρίεντος ἐ-
κείνου ἐκδότου.

Ἴσως μεταξὺ ὑμῶν οἱ πλείότεροι ἤκουσαν
ἢ ἀνέγνωσαν τὸ κομψὸν διὰ τε τὸ σχῆμα
τῆς βιβλίου καὶ τὴν ὕφην καὶ φαντασίαν μυ-
θιστόρημα «*Τὸ φρικτὸν λάθος*». Θὰ ἐνθυ-
μοῦνται μετὰ ποίας τέχνης ἐν τῷ εὐφραντά-
σιw ἐκεῖνω βιβλίw ἐκτυλίσσονται μετὰ τι-
νος ἀξιοπαρατηρήτου ἀλληλουχίας αἱ περι-
πέτειαι καὶ πῶς προετοιμάζεται καὶ ἐκτε-
λεῖται ἡ λύσις. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἔ-
γραψε δεκαεξαετής, καὶ ἂν παραβάλῃ τις
τὴν τε ἡλικίαν καὶ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔ-
γραψεν, ὅτε τὸ μεμορφωμένον ὕψος τῆς
γλώσσης δὲν ἦτο εὐκόλον παντὸς ἀπόκτη-

μα, θέλει θαυμάσει τὴν ἐν τῷ νεανίσκῳ ἐκείνῳ γόνιμον εὐφυΐαν τῆς ὁποίας, ἕνεκα τοῦ προώρου θανάτου, ἀπωλέσαμεν πολλὰ ἴσως καὶ πολύτιμα προϊόντα. Ὁ νεανίας συγγραφεὺς ἐνωρίς κτύπησε νὰ πολιτογραφηθῇ ἐν τῇ γαλλικῇ δημοσιότητι διὰ τοῦ Φρικτοῦ τούτου Λάθους. Τὸ βιβλίον τοῦτο ὑπέπεσε καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα ξένων, οἵτινες δὲν ἤργησαν νὰ καρπωθῶσιν αὐτοῦ. Ὁ ποιητὴς τοῦ γαλλικοῦ δράματος *Les croix rouges* εὐγνωμονῶν πρὸς τὸν νεαρὸν συγγραφέα τοῦ φρικτοῦ Λάθους, διότι ἐπὶ τῇ βάσει καὶ βοήθειᾳ τοῦ μυθιστορήματος τούτου ἐποίησε τὸ δράμα, προσφέρει ἐν τῷ προλόγῳ τὴν πρέπουσαν ἀνθοδέσμην τῶν ἐπαίνων εἰς αὐτόν.

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἦτο ἡ πρώτη συστατήριος ἐπιστολὴ πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐν ᾗ ἀνετρέφετο καὶ ᾗς ἀπέκτησε τόσῳ προώρως τὴν συμπάθειαν. Ἡ κοινωνία τῆς Σχύρης ὑποληπτομένη αὐτόν, οὐχὶ ἀλόγως ἤλπιζε πολλὰ ἐκ τοῦ καλάμου ἐκείνου, παρηκολούθει τὴν πορείαν του, τὰ τολμηρὰ πτερυγίσματα τοῦ νεοσσοῦ.

Δεκαπενταετὴς ὁ Ραφόπουλος ἔγραψε χαριέστατον εἰδύλλιον ἐκ στίχων 312. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στίχων πᾶς τις κατανοεῖ τὴν δυσανάλογον δι' εἰδύλλιον ἔκτασιν. Κτύχῳς ὅμως ἡ ἔκτασις τοῦ χαριέντος τούτου εἰδύλλiou δὲν ἠδυνήθη νὰ χαλαρώσῃ τὰ νεῦρα τοῦ ποιήματος. Ἐάν δέ τις ἀναλογισθῇ τὴν ἡλικίαν τοῦ νεαροῦ εἰδυλλιογράφου καὶ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἔγραφε ταῦτα, ὅτε ἡ νεωτέρα ποιητικὴ γλῶσσα εἶχε μὲν ὑποτυπωθῇ, ἀλλ' ἔκειτο εἰς χεῖρας εὐαριθμοτάτων στιβαρῶν ποιητῶν, θέλει δικαίως θαυμάσει τὴν εὐστροφίαν καὶ χάριν πρὸς δὲ καὶ τὴν εἰδυλλιακὴν τέχνην, μεθ' ἧς ἔγραψε ταῦτο ὁ νεαρὸς θεράπων τῶν Μουσῶν. Ὁ Παρνασσὸς μάλιστα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἔσπερμημένος ὅλως εἰδυλλιακῶν ἀθέων, θέλε ἀποδεχθῇ καὶ φυλάξῃ μετὰ σεβασμοῦ τὸ ποιητικὸν τοῦτο εἰδυλλιον, τὸ ἀποπνέον θεοκριτικὴν περιπάθειαν καὶ ὁσμὴν ἐλικωνίου θάμνου. Τὸ εἰδυλλιον τοῦτο, καίτοι οὐχὶ ὅλως ἀππλλαγμένον γραμματικῶν τινῶν ἀνωμαλιῶν καὶ εἰς τινὰ μέρη χαλαρὸν περὶ τὸν στίχον, πρόκειται οὐχ ἥττον τηλαυγὲς μνημεῖον τῆς ποιητικῆς ἐκείνης ὑπάρξεως,

κατοπτρισμὸς καθαρὸς τῆς χαριέσεως αὐτῶν φύσεως. Καὶ ὅπερ καθιστᾷ τοῦτο πολυτιμότερον, εἴ-αι τὸ σκόπιμον αὐτοῦ· δηλαδή δὲν ἐγράφη ἀπλῶς ὅπως τέρψῃ πρὸς ὧραν τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν, ἀλλ' ὅπως διδάξῃ, ὅπως παρατάξαν ἀπέναντι τὰ θέλητρα ἀφ' ἐνὸς τοῦ ποιμενικοῦ βίου, ἀφ' ἑτέρου τὰ τοῦ τῆς πόλεως, ὑποδείξῃ τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ὑποβάλλονται οἱ αἰφνιδίως λειποτακτοῦντες ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ εἰρηναίου ποιμενικοῦ εἰς τὸν θορυβώδη πολιτικὸν εἴτε ἀστυκὸν βίον.

Τὰ πρόσωπα τοῦ εἰδυλλίου τούτου εἰσὶ δύο, ἡ ποιμενίς Ἀρετὴ καὶ ὁ ποιμὴν Μόσχος. Ὁ Μόσχος, ὡς παρουσιάζεται ἐν τῷ εἰδυλλίῳ, ἀγαπῶν διαπύρως τὴν σύζυγόν του Ἀρετὴν, ἀλλὰ βλέπων αὐτὴν πρό τινας δύσθυμον καὶ πῶς ἀφηρημένην, προσπαθεῖ διὰ τοῦ ἄιματος νὰ διασκεδάσῃ τὴν λύπην της. Ἀρχίζει λοιπὸν πρῶτον κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ τὴν ἐλκύῃ διὰ τῆς ἐκθέσεως ποιμενικῶν θεληγῆτρων, νὰ ἀριθμῇ εἰς αὐτὴν τοὺς τοκετοὺς τινῶν προσφιλῶν αὐτοῦ αἰγῶν, καὶ ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ὀκταστίχου ἐπαναλαμβάνεται λίαν ἐπικαίρως καὶ χαριέντως τὸ δίστιχον.

«Πῶς νὰ σὲ διασκεδάσω, πῶς νὰ σὲ χαροποιήσω; (ποιήσω; λυπημένη Ἀρετὴ μου, γέλασε θὰ τραγωδήσω».

Βλέπων ὅμως ὅτι τὸ φάρμακόν του δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀρμοδίαν θεραπείαν, φέρεται ἀπλοϊκῶς εἰς ἀσφαλιστέρας ἐρωτήσεις:

«Μὴν ἀσχήμεσα, εἰπέ μου, καὶ μὴ βλέπεις ὥσάν (κλέπτῃν;

Δὲν πιστεύω· εἰς τὸν ἕνα καὶ σπασμένον μας (καθρέπτῃν

φαίνομ' εὐμορφος· δὲν εἶμαι τράγος οὔτε ἄλεπού (ποῦ,

οὔτ' εἰς τὸ ἀνάστημά μου δὲν εὐρίσκω τι ὁ μαῦ- (ρος·

ὡς κυπάρισσος εἶμ' ἴσος καὶ ἀνδρείος ὡς ἄν (ταῦρος. . .

Οὔτε σὲ διασκεδάζω, οὔτε σὲ χαροποιῶ.

Ἀπ' τὴν λύπην μου φαρμάκι, Ἀρετὴ, θὰ νὰ πιῶ. Μὴν ἐπιθυμεῖς καὶ πάλιν νὰ σὲ φέρω εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ἰδῇς καὶ πάλιν τὰς ἀμάξας τῆς ἐκείνης; τὸ παλάτιον καὶ ὅλας τὰς λαμπρὰς οἰκοδομὰς; Διὰ τί ἂν ἦναι εὖ· νὰ τὸ εἶπῃς δὲν τολμᾷς;

Λέγε το, εὐλογημένη, καὶ εὐθὺς αὐτὴν τὴν ὦραν καταβαίνομεν· κ' οἱ δύο μὲ τὰς βάρδους εἰς τὴν (χώραν.

«Οὐτε σὲ διασκεδάζω οὔτε σὲ χαροποιῶ.
 Ἀπ' τὴν λύπην μου φαρμάκι, Ἀρετὴ, θεὸς νὰ πῶ.
 Ἄ! τὴν πρώτην φοράν ὅταν σὲ ἐπῆγα καὶ τὴν
 (εἶδες
 ἔρευρον ἀπὸ σιμά σου καὶ αἱ λύπαι κ' αἱ φρον-
 (εἶδες

 καὶ μ' ἠρώτας—«Καλὲ Μόσχε, ποῖοι ἄνθρωποι
 (εἶν' αὐτοί;
 μὲ πτερὰ εἰς τὸ κεφάλι, μὲ χρυσᾶ δὲ εἰς τὸ
 (στῆθος;
 —Εἶναι, λέγω, πολεμάρχοι· εἶδες ἄνδρας, Ἀ-
 (ρετῆ;
 —Καὶ αὐτὰ ὅπου οἱ ἵπποι σύρουν μέσα εἰς τὸ
 (πλῆθος;
 —Εἶν' ἀμάξια. . . .»

Οὕτω ἐξακολουθεῖ ὁ Μόσχος μετὰ ποι-
 μενικῆς ἀπλότητος περιγράφων τὰς ἐντυ-
 πώσεις, ὅς τοις ἀφῆκεν ἡ εἰς Ἀθήνας ἐπί-
 σκεψίς των. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι δὲν ἐφαί-
 δρυνεν τὴν Ἀρετὴν τὸ ἄσμά του, παραιτεῖ
 αὐτό. Τότε ἡ Ἀρετὴ, ἡ ὠραία ἀλλὰ με-
 λαγχολικὴ ποιμενίς ἀρχίζει νὰ τῷ ἐκθέτῃ
 τὰ αἷτια τῆς δυσθυμίας της.

Ἡ Ἀρετὴ ἀθῶα ὅλως καὶ ἀφροντίς ἐπι-
 σκεφθεῖσα τὰς Ἀθήνας, εἶχεν ἐκπληχθῆ
 ἀπὸ τὰς καλλονὰς καὶ τὸ πλῆθος καὶ ἰδίως
 τοὺς σπαθοφόρους τοῦ στρατοῦ. Ἀλλ' εἰς
 πρὸ πάντων, ὁ εὐγενόπαις Δρόσος, εἶχεν
 ἐπισύρει τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς. Ωραῖος καὶ
 κομψὸς συρμομέδων δὲν ἀπηξίωσε νὰ ρίψῃ
 βλέμμα συμπαθὲς πρὸς τὴν δροσερὰν βοσκο-
 πούλαν, ἥτις ἐτρώθη παραχρῆμα. Ὁ Δρό-
 σος ἠκολούθησε τὴν ποιμενίδα εἰς τὰ ὄρη
 καὶ χάριν αὐτῆς ἐνεδύθη τὴν ποιμενικὴν
 κάππαν. Εἶναι μεστὰι περιπαθοὺς ἀφελείας
 αἱ στροφαὶ δι' ὧν ἡ Ἀρετὴ ἐκφράζει τὸν
 ἔρωτά της. Ὁ χρόνος καὶ τὰ στενὰ ὄρια
 τῆς βιογραφικῆς ταύτης σημειώσεως μάλισ-
 ἐπιτρέπουσι νὰ λάβω ἐκ τῶν στρωφῶν τρεῖς,
 οὐχὶ κατ' ἐκλογὴν, ἀλλὰ τυχαίως, διότι
 πᾶσαι τὴν αὐτὴν ἀποπνέουσιν ἀφέλειαν:

«Φύγε, Μόσχε σύζυγέ μου, δὲν σὲ ἀγαπῶ (καὶ
 κλαίω.
 Ἔλα, Δρόσε ἡλιέ μου, σ' ἀγαπῶ καὶ ὁμῶς πταίω.
 Πάντε χρόνους εἶμαι τώρα μὲ τὸν Μόσχον νυμ-
 (φευμέν;
 χωρὶς νὰ γνωρίζω κόσμος τί θὰ εἴπῃ ἡ καυμένη.
 Ἔβωσκα τὰ πρόβατά μας εἰς τοὺς κάμπους, εἰς
 (τὰ ὄρη,

καὶ ἡ γιλαστὴ ψυχὴ μου νὰ λυπῆται δὲν εἶμ-
 (πόρει.
 Μοῦ ἐφαίνεται ὁ ἄρτος κ' ἡ μυζήθρα ἕνα μέλι
 καὶ ὁ Μόσχος καὶ ὁ Λάμπρος δύο τ' οὐρανοῦ
 (ἀγγέλοι.

Φύγε Μόσχε σύζυγέ μου, δὲν σὲ ἀγαπῶ καὶ
 (κλαίω.
 Ἔλα, Δρόσε ἡλιέ μου, σ' ἀγαπῶ καὶ ὁμῶς
 (πταίω.
 Μίαν εὐμορφὴν ἡμέραν—εἶνε τώρα ἕνας μῆνας—
 λέγει μοι ὁ σύζυγός μου—«Ἐρχεσαι εἰς τὰς Ἀ-
 (θήνας;

Κ' ἐγὼ εἶπον μὲ χαρὰν μου τὰ ἀρνία θὰ ἀφήσω.
 Ἐκεῖ πρῶτον σ' εἶδα Δρόσε, ὑπερήφανον ἱππέα
 μ' ὑποδήματα μεγάλα, μὲ ἐνδύματα ὠραία.

Τόσον εὐμορφὴ σ' ἐφάνην ὥστε ἤλθεσ καὶ μοῦ
 (λέγεις
 «Βοσκοπούλά μου, θεᾶ μου, ἐραστὴν σου μὲ
 (ἐκλέγεις».

Κ' ἔκτοτε ἡ πανδρευμένη καὶ ἀθῶα βοσκοπούλα,
 ἔγεινε τοῦ Δρόσου σκλάβη, ἔγεινε τοῦ Δρόσου
 (δούλη.

«Φύγε, Μόσχε σύζυγέ μου, δὲν σὲ ἀγαπῶ καὶ
 (κλαίω,
 ἔλα, Δρόσε ἡλιέ μου, σ' ἀγαπῶ καὶ ὁμῶς πταίω.
 —Πῶς νὰ μὴ σὲ ἀγαπήσω ἀφοῦ βλέπω, Δρόσε,

(ὅτι
 μ' ἀγαπᾷς ὡτάν νὰ ἤμουν τῶν ἀρχοντοπούλων
 (πρώτη,
 κ' ὄχι μία βοσκοπούλα, εἰς τὰ δάση γεννημένη.
 Πῶς ἡ νῆα μου καρδίη νὰ μὴν ᾔν' ἐρωτευμένη;
 ἀφοῦ βλέπει ὅτι ἕνας νέος πλούσιος καὶ μέγας
 δι' ἀγάπην εἰδικὴν μου βόσκει πρόβατα καὶ αἱ-
 (γας;»

Οὕτω ἐξακολουθεῖ ἡ ἐρωτευμένη ποιμε-
 νίς ἐκθέτουσα τὸν πρὸς τὸν Δρόσον ἔρωτά
 της, ἐνώπιον τοῦ ζηλοτύπου συζύγου της.
 Προχωρεῖ καὶ ἐνθουσιᾷ ἐνόσω ἐνθυμεῖται
 τοῦ συρμομέδοντος ἐκείνου τῶν Ἀθηνῶν τὴν
 εὐμορφίαν. Ἐν ἔτι τὴν συνδέει μετὰ τοῦ
 ποιμένου Μόσχου. Ἐγκυος οὖσα θέλει νὰ
 ἀποθέσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς τὸ
 τεχνησόμενον βρέφος.

«Φύγε, Μόσχε, βοσκὲ μαῦρε! δὲν σὲ θέλω, φύγε
 (χάσου,
 ἔλα, Δρόσε ἡλιέ μου, νὰ μὲ κλέψῃς ἐτοιμάσου.
 Εἴμαι, εἴπα, βαρμένη· ἄρες πρῶτα νὰ γενήσω
 κ' εἰς τὸν μαῦρόν του πατέρα τὸ παιδίον νὰ ἀ-
 (φῆσω».

Καὶ ἔπειτα ἀποτεινομένη πρὸς τὰ ἀρ-
 νία ἀρχίζει νὰ τὰ ἀποδιώκῃ λέγουσα·
 «Τί μοῦ λείχετε τὰς χεῖρας, πρόβατα, σᾶς ἐ-
 (συγχάθην
 φύγετε, χαθῆτε πλέον, ἀφοῦ καὶ ἐγὼ ἐχάθην.

Πλέον δὲν θὰ σὰς ποιμαίνω, πλέον δὲν θὰ σὰς
(ποτίζω,
βοσκίμωτα ἐγὼ δὲν εἶμαι. . .

ἐγὼ θὰ γενῶ Κυρία,
ἂν πευᾶτε, ἂν διψᾶτε, τὶ μὲ μέλει, ὦ ἀρνία;

Ἀπελπισθεὶς ὁ περιφρονούμενος σύζυγος
Μόσχος ἐκφεύγει εἰς στρατήγημα ἐπικίνδυνον.
Χωρὶς νὰ ἀναλογισθῇ τὴν θέσιν τῆς
ἐγκύου ποιμενίδος, τῇ λέγει ἐξ ἀπροόπτου
ὅτι:

«Ὁ ψευδοβοσκὸς ὁ Δρόσος εἰς τὸν ποταμὸν ἐ-
(πνίγνῃ»

Ἢ ποιμενὶς λειποθυμεῖ καὶ ἀποβάλλει
τὸ βρέφος. Ὁ Μόσχος ἐκπεπληγμένος προ-
σπαθεῖ νὰ σώσῃ τὴν πεποῦσαν καὶ ἀσπαί-
ρουνταν σύζυγόν του, τῇ λέγει ὅτι ἐφεύσθη
εἰπὼν ὅτι ἐπνίγη ὁ Δρόσος:

«Σὲ ἠγάπησα—τὸ εἶπα, ἀπ' ὀργὴν ἀπὸ ζηλείαν,
ζῆσε, μὴ μοῦ ἀποθάνῃς, φῶς μου. . .»

Ἀλλ' αἱ διαβεβηχίωσεις τοῦ Μόσχου ἐ-
φθασαν λίαν ἀργά, ὡς ἰατροὶ εἰς ἐκπνέοντα.
Ὁ ἀτυχὴς σύζυγος πλησιάζει νὰ παραφρο-
νήσῃ, ἐνὸς ὧ βλέπει τὴν Ἀρετὴν ἐκπνέου-
σαν μὲ τὰς ὡδίνους τοῦ τοκετοῦ. Οὐδεμίαν
ἐλπίδα ἢ Ἀρετὴ ὀλιγοδρανὴς, ἐναγκαλιζε-
ται τὸν σύζυγόν της καὶ τῷ διαβιβάζει ἐκ-
πνέουσα τοὺς τελευταίους της λόγους, οἰω-
νεὶ προφορικὴν διαθήκην.

Δὲν ἠδυνήθη ἐνταῦθα φθὰς νὰ παρα-
λείψω τὰς τελευταίας ταύτας στροφάς, αἵ-
τινες διὰ τὴν ἀφέλειαν, τὴν ποιητικὴν χροιάν,
τέλος διὰ τὰ ποιμενικά, ὡς εἰπεῖν, κάλλη
των, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς χα-
ρίεις τῶν ἀνωτέρω ἐπίλογος.

«Μόσχε, τὴν συγχώρησίν σου εἰς τὴν Ἀρετὴν νὰ
(ὁώσης,

σ' ἐπταίσεν ἢ κακομοίρα, δίχως, δίχως νὰ τὸ
(θέλῃ»

διὰ τὴν ὑπάγῃς εἰς τῶν Ἀθηνῶν τὴν χώραν;
ζωὴν ἔζη εἰς τὰ δάση γλυκυτάτην ὡς τὸ μέλι

Ἀκακος ὡς ἀρνίον εἶδ'—ἀνάθεμα τὴν ὄραν—
εἶδα ἓνα λαμπρὸν νέον πλούσιον καὶ ἐθαμβώθην.

Εἰς τὰ πλούτη του καὶ ὄχι εἰς τὰ κάλλη του ἐ-
(τρώθην.

Τώρα τὸ καταλαμβάνω . . . τὸ λοιπὸν δὲν πταίω
(τόσον,

ὅσον φαίνεται, ὦ Μόσχε, ἂν ἠγάπησα τὸν Δρόσον.
Φίλησέ μου τὸν υἱόν μας Λάμπρον. . . Ἀ |

(ἐν ᾧ ποιμαίνει
τὸ ἀθῶον, ἢ μητέρα ἢ καλὴν τοῦ ἀποθαίνει.

Φίλησέ μου τὰ ἀρνία . . . θέλω ὅταν ἀποθάνω
νὰ κυλίστῃς τὴν ποτίστραν εἰς τὸ χῶμά μου ἐ-

(πάνω,
καὶ νὰ ἔρχωνται νὰ πίνουν ἀπὸ μέτα τὸ νερό

(των.

Φίλησέ με καὶ σὺ. . . Ἀδὲς. Σὲ ἠγάπησα τὸν
(πρῶτον

καὶ τὸν ὑπερὸν ὦ Μόσχε, ὦ βοσκὴ χαριτωμένη,
ποῦ μοῦ συγχωρεῖς τὸ πταῖσμα καὶ μὲ κλαίεις

(χρηρευμένη.

Παῦσαι! Ἀκουστον σ' ἀφίνω ταύτην τὴν παραγ-
(γελίαν.

Ὅταν αἱ βοσκίδες εἴθουν τὴν αὐρία τὴν πρῶταν
διὰ νὰ μὲ συνοδεύσουν μὲ κλαυθμούς καὶ μυρι-

(λόγια
εἰς τὸ μνημα τότε εἰπέ τας, Μόσχε μου, αὐτὰ

(τὰ λίγια.
«Βοσκοποῦλαι, εὐμορφαί μου, ἀποφεύγετε τὴν

(πόλιν
ὡς τὸ πρόβατον τὸν λύκον, ὡς τὴν φοβεράν πα-

(νώλην.
Ἐκ' οἱ λέοι καὶ τὰ πλούτη εἰν' ἀπόκρυφον πα-

(γίδες,
ὅπου πίπτουν κι' ἀποθαίνουν αἱ τρισάκακοι βο-

(τ. ἔτες.
Ἀδὲτε παραδειγμά σας Ἀρετὴν τὴν ποιμενίδα,

ἣς δ. ἂν ὑπάγῃ ἔπεσεν εἰς τὴν παγίδα.

Οὕτω τελευτᾷ καὶ τὸ ὡραῖον τοῦτο εἰ-
δύλλιον καὶ ἠθέλομεν καταστρέψαι. ἢ μειώ-
σει τὴν ἐπὶ τοῦ ἀκροατοῦ ἐπενεχθεῖσαν ἐν-
τύπωσιν, ἐὰν συνωδεύομεν αὐτὸ διὰ τινων
σχολίων περὶ τινὰ ἐλαφρὰ παραπτώματα,
συγχωρούμενα ἄλλως εἰς τὸ εἶδος τοῦτο
τῆς ποιήσεως.

Ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἔκρουε τὴν λύραν
αὐτοῦ ἐπὶ τοιοῦτον μόνον εἶδους ἐκπνεύ-
σεων. Ποιήματα τινὰ ἐπιγραφόμενα οἱ Σει-
σμοὶ τῆς Σμύρνης, εἰς γλῶσσαν ἐπιμελη-
μένην καὶ μετὰ φαντασίας σοβαρᾶς καὶ ἀρ-
μοζούσης πρὸς τὸ ἀντικείμενον, δίδουσιν ἡ-
μῖν τὸ θάρρος ὅπως εἰπώμεν ὅτι ὁ νεαρὸς
οὗτος ποιητὴς ἠθέλεν ἀποδῆξαι δεξιὸς ὅντως
κρούστης τῆς λύρας. Διότι τὰ ἄσματα
ταῦτα βασισθέντα ἐπὶ ἐμπνεύσεων προελ-
θουσῶν ἐκ σεισμῶν, οἵτινες δὲν θεωροῦνται
κατάλληλα ἀντικείμενα ποιήσεων, εἰσὶν ἐ-
πιτυχῆ, οἷον τὸ πρῶτον ὅπερ ἀρχίζει σοφᾶ
οὕτως πῶς:

«Ὁ πόποι οἷος θόρυβος εἰς τὰς νεφέλας φθίνει!
τὴν Ὀμυρογενέτειραν οἷος καταλαμβάνει

ὑψωφωτότατος κλαυθμός!

Ἐπ' ἱσῆς δ' ἐπιτυχῆς διὰ τὴν ὁμοιότη-
τα μᾶς ἐφάνη ἢ ἐν τῷ τέλει τοῦ δευτέρου

ἄτματος παραβολή, ἐν ᾗ παρακαλεῖ τὸν
Θεὸν νὰ διατάξῃ τὴν παῦσιν τῶν σεισμῶν

«Ποίησον ἐπιτακτικὴν τινὰ χειρονομίαν,
ὅπως ἡ γῆ σταθῇ»

ὡς οἱ ἀφρίζοντες τροχοὶ τινος ἀτμοκινήτου
ἀκούοντες τὴν ἔντονον φωνὴν τοῦ κυβερνήτου

ὁπόταν ἐλλιμενηθῇ,

Μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐκδοθέντων ποιημάτων εἰσι τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὰ ἐρείπια ἀμφιθεάτρον τῆς Λυκίας, κοινότοπον μὲν ἐν τισιν, ἀλλ' οὐχ ἦττον καλὸν διὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐμπνεύσεως αὐτοῦ, οἷς ὑπνώττον παιδίον» ἐκ στίχων 32, «Πανύστατον ᾄσμα Σαπφούς» (κατὰ Ἰούνιον 1830) Ὁ πάθος μετρία τις μετάφρασις ἐλεγείου τοῦ Ραγνὺ κλπ. Ἀλλ' ἐν γένει εἰπεῖν, ταῦτα πάντα μέτρια ἔργα καὶ ἐν πολλοῖς ἄξεστα καὶ χαλαρά δὲν δύνανται νὰ προστεθῶσιν ὡς φύλλα δαφνῆς εἰς τὸν ἀτελῆ μείναντα ποιητικὸν αὐτοῦ στέφανον.

Ἐκτός δὲ τοῦ ἐκτενοῦς εἰδυλλίου, διεσώθη δεδημοσιευμένον ἕτερον σύντομον εἰδυλλίον τοῦ εἰς γλώσσαν καὶ στιχουργίαν μᾶλλον ἐπιμελημένην, ἀλλ' εἰς ἐκάστην στροφὴν ὑποδεικνύον τὸν πατέρα τοῦ, τὸν πατέρα τοῦ πρώτου εἰδυλλίου. Τοῦ δευτέρου τούτου εἰδυλλίου θὰ ἡμαρτάνομεν ἂν δὲν ἐλαμβάνομεν τινὰς στίχους πρὸς ὑπόδειξιν τῆς καλλονῆς καὶ ἀφελοῦς περιπαθείας τοῦ. Ἡ εἰσθεσις τοῦ εἰδυλλίου τούτου ὁμοιάζει μὲ τὴν τοῦ εἰδυλλίου ἐκείνου τοῦ Θεοκρίτου καθ' ὃ ὁ ποιμὴν ἐπ' ἀμοιβῇ κυπέλλου ψάλλει λυγρὸν ἐπιθανάτιον ᾄσμα ὀνομαστοῦ ποιμένος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου ὠφέλησεν ἐν πολλοῖς τὸν Ξενοφῶντα, καὶ ἂν οὗτος ἦτο καλλιτεχνικώτερος εἰς τοὺς στίχους καὶ ἐπιμελέστερος τὴν λέξιν τὰ εἰδυλλία αὐτοῦ θὰ κατεῖχον καλλίστην θέσιν ἐν τῇ εἰδυλλιακῇ ποιήτει, καὶ τοι τῇ ἀληθείᾳ μετὰ τὸν Θεόκριτον μετὰ κόπου δύναται τις νὰ ὁρρανεθῇ ὀρεινὸν μῦρον εἰδυλλιακῆς χάριτος ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ εἰδυλλίῳ τοῦ Ῥαφοπούλου, αὐθέντης τις παρακαλεῖ τὸν βουκόλον τοῦ νὰ ψάλλῃ τὰ πάθη τοῦ βοσκοῦ ἀμνοῦ.

Ἦτο φίλος καὶ γνωρίζεις τοῦ βοσκοῦ ἀμνοῦ τὰ (πάθη).

Ψάλλε μου παρακαλῶ σε πῶς ἐξ ἔρωτος ἐχάθη.

Ἄν διὰ τοῦ ᾄσματος σου, ὦ ποιμὴν, μὲ κατα- (λύξῃ)

ἀμοιβὴν θεὰ σὲ δώσω δύο γαλακτοῦχους αἰγας μὲ τοὺς δύο των ἐρίφους τοὺς περσεῖς καὶ πώ- (ωνάτους)

Ὁ βουκόλος ἀρχίζει ψάλλων τὰ πάθη τοῦ Ἀμνοῦ.

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα, ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.)

«Ὁ παῖδρὸς Ἀμνὸς τί ἔχει; πόθεν ἔναχρος καὶ (σύνοους)

τὸ πρὶν ὄμμα τοῦ τὸ λάμπον πόθεν νῦν θαμβὸν καὶ (δόον;

πῶς δὲν βόσκει τοὺς ἄρνους τοῦ, τοὺς λευκοὺς (καὶ χαρμολόους;

πῶς ἀντὶ νὰ ἀγρῶλῃσῃ διαρρύνηται εἰς θρή- (νους;

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα, ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.)

Μίαν μόρσιμον ἡμέραν εἶδε φεῖ! μίαν βοσκίδα. (Νηρηϊδὸς εἶχε σῶμα, πρόσωπον θελγέτρων

(βρύον) νὰ ποτίζῃ τραγωδεῦσα τὴν φιλότιμν της αἰγίδα- ἔκτοσ' ἔλαθεν ὁ μαῦρος τοῦ θανάτου τὴν σφρα- (γίδα».

Οὕτω ἐξακολουθεῖ ὁ βουκόλος διηγούμενος τὸ ἐρωτικὸν τοῦ Ἀμνοῦ πάθος, δι' ὃ εἶχε καταντήσῃ ὠχρὸς, καὶ ἐτοιμοθάνατος.

Εἰς τὰς ἐξῆς στροφὰς ὁ Ἀμνὸς ἀποχαιρετᾷ τὴν ζωὴν, τὰ ποίμνια, τοὺς ῥύακας.

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.

α. . . Ῥύαξ, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὀπίου κατὰ (πρώτον

ὁ ταλαίπωρος τὴν εἶδα μετ' ἐκστάσεων μυρίων, καὶ ὅπου τῶρα ἀποθνήσκω τὴν ἀγάπην τη. λι- μώπτων,

ρύαξ, στείρευσον ὁπόταν θὰ εἰσδύσω εἰς τὸν σκότον.

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα, ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.)

— α' Ω ἀθῶα προβατὰ μου, γύρω μου συναθροί- (σμένα,

οἴμο! σὰς ἐγκαταλείπω εἰς τὴν λύσσαν τῶν θη- (ρίων,

σὰς ἀφίω εἰς τὸν κόσμον ἔρημα, ὠρρανευμένα, ἐπειδὴ καὶ μετ' ὀλίγον δὲν θὰ ἔχετε ποιμένα!

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα, ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.)

— α' Εἰς τὸν τόπον τοῦτον θέλω, ὅταν ἀνοιχθῇ τὸ (μνήμα,

νὰ ταφῇ τὸ λείψανόν μου τὸ περίλυπον καὶ κρύον. καὶ ἂν ποτε ἐνταῦθα φέρῃ ἡ ξανθὴ βοσκὴ τὸ (βῆμα,

ἀγνοοῦσα ὅτι ὑπάρχει τῆς σκληρότητός της θυμῶς,

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα, ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.)

— α' Εἰς τὸν τόπον τοῦτον θέλω, ὅταν ἀνοιχθῇ τὸ (μνήμα,

νὰ ταφῇ τὸ λείψανόν μου τὸ περίλυπον καὶ κρύον. καὶ ἂν ποτε ἐνταῦθα φέρῃ ἡ ξανθὴ βοσκὴ τὸ (βῆμα,

ἀγνοοῦσα ὅτι ὑπάρχει τῆς σκληρότητός της θυμῶς,

Ψάλλω τὸν καλὸν ποιμένα, ψάλλω τὸν Ἀμνὸν (δακρύων.)

«Τότε σεις, ὦ προβατὰ μου, πλησιάσατε ἡμέρας μετ' ἀθῶων βελασμάτων μετὰ θλιβερῶν δακρύων καὶ περικυκλώσαντά την ὁδηγήσατ' εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐξ αἰτίας ταύτης μ' ἐθανάτωσεν ὁ ἔρως».

Ὁ βουκόλος ἀρχίζει ψάλλων τὰ πάθη τοῦ Ἀμνοῦ.

Κλαίω τὸν καλὸν ποιμένα κλαίω τὸν Ἀμύν·
(δακρύων)
Καὶ ὁ μὲν ἀπεκοιμήθη διὰ πάντα· σὺ δὲ τῶρα
ὦ καλὲ αὐθέντα, δός μοι τὰ ὑποσχεθέντα δῶρα.

Οὕτω τελευτᾷ ὁ ποιμὴν. Ἡ ἐξῆς δὲ λύ-
σις τοῦ εἰδυλλίου ἐπέρχεται ἀπροσδοκῆτως.
«Τὸ παθητικόν σου ἄσμα, (ἴπαντι ὁ αὐθέντης)
(ἤκουσα δακρυσταλάζων)
Ἡ ἀκούσιος αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ ποιμένος,
ὦ μελίστομε βουκόλε, ἦτο ἐδική μου κόρη,
ἥτις χάριν ἀθυρμάτων τὰ ποιμενικὰ ἐφόρει
Ἀλλ' ἰδοὺ τὰς δύο αἰγὰς καὶ μὴ ἔσο λυπημένος.»

Τοιοῦτο καὶ τὸ δεύτερον εἰδυλλίον,
τοιοῦτος ὁ νεαρὸς ποιητὴς Ξενοφῶν, τοῦ ὁ-
ποίου καὶ ἄλλα τινὰ ποιημάτια, αἱ *Χελι-
δόγες* κλπ. δὲν στεροῦνται καλλονῶν φαν-
τασίας καὶ πάθους.

Καὶ ὁμῶς ἡ πρόωρος πνευματικὴ ἀνά-
πτυξις τοῦ Ξενοφῶντος, μὴ παραμείνασα
τὴν παράλληλον σωματικὴν ἀνάπτυξιν ἐ-
πέφερε τὸν μαρασμόν. Τὰς πτήσεις τοῦ πνεύ-
ματος τὸ γένιον σῶμα μὴ δυνάμενον νὰ πα-
ρακολουθήσῃ παρήτησεν αὐτὸ, καὶ οὕτω
βαθμηδὸν ἐξητμίζετο εἰς στόνους καὶ παλ-
μοὺς ἡ ποιητικὴ ἐκείνη ὑπαρξίς.

Φαίνεται δὲ ὅτι προῖδὼν τὴν τελευτὴν
τοῦ ἐτόνισε μόνος τὸν ἐπικήδειόν του. Τὸ
κύκνειον ἔπος τὸ δημοσιευθὲν μετέπειτα ἐν
τῇ Ἐπταλόφῳ τοῦ 1867 ὑπὸ τὸν τίτλον
Τὸ θῆμα τοῦ Παρνασσοῦ ἦτο τὸ τελευ-
ταῖον αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἀναφέρει ἐν ὑποσημειώ-
σει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τὸ ποίημα τοῦτο ἐ-
γράφη ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ καθ' ὑπαγόρευ-
σιν αὐτοῦ τοῦ Κρόνου, διότι μετὰ ἓνα μῆνα
δὲν ὑπῆρχεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν ζωὴν.

Τὸ ποίημα τοῦτο φαίνεται εὐκαμπτον
περὶ τὰς στροφὰς καὶ ὑπερέχον τὰ προη-
γούμενα κατὰ τὴν κυριολεξίαν καὶ ὁμαλό-
τητα. Παραθέτομεν ὡς ἐπίλογον ὀλίγας
στροφὰς καὶ ἐκ τούτου.

«Συγγνώμην ἂν τὰ ἔπη μου χαρμόσυνα δὲν εἶναι,
ἂν εἰς αὐτὰ ἐπικρατοῦν αἱ λύπαι καὶ αἱ ὀδύνηαι
ἀντὶ γελώτων καὶ χαρῶν.
Ὡ ἄνθρωποι, μὲ δάκρυα τοὺς στίχους μου ἂν
(βλέπω)
ὑπαγορεύει μου φρουρῶν ὁ θάνατος καὶ γράφω
μὲ τοῦ θανάτου τὸ πτερὸν.

Ὁ Παρνασσὸς μ' ἀπώλεσεν. Ἐκ πρώτης ἡλικίας
ἠγάπησα τὴν ποίησιν μετὰ περιπαθείας,
μετὰ ἐρωτικῆς ψυχῆς.

Τί εἶν' αὐτὴ δὲν εἴξευρα, δὲν εἶχα ἀναγνώσει
καὶ ὁμῶς πρώτη μου φωνὴ ἦν εἶχα ἀναδῶσει
ἦτον ἐκείνη ἐξ ἀρχῆς.

Ἡ ποίησις ἐνίοτε εἶν' αἰετὸς ἀρπάζων
Τὸ θῆμά του καὶ εἰς οὐρανὸν αὐτὸ ἀναβιδάζων,
ἵνα τὸ ῥίψῃ εἰς τὴν γῆν.
Φεῦ! πόσοι ἔτυχε μ' αὐτὴν νὰ μεταωρισθῶσι
διὰ νὰ πέσουν ἔπειτα, διὰ νὰ συντριβῶσι,
θανάτου βάλλοντες κραυγὴν;

Ὁ βίος μου διηνεκὴς ὑπῆρξε δυστυχίς,
τὰ χεῖλη μου γελάσαντα δὲν εἶδεν ὥρα μία,
καὶ ἦσαν εἰκοσαετῇ.
Ἀχ! ὅλα τὰ φαρμάκια κατέπια τοῦ κόσμου.
Βαρὶα μ' ἦτο ἡ ὁσμὴ τοῦ ῥόδου τοῦ εὐόσμου
ἢ παρὰ πᾶσιν ἀρεστέ.

Καὶ ἀποθνήσκω, ὕψιστε θεέ, χωρὶς νὰ ζήσω,
χωρὶς τὸ ὄνομά μου πρὶν νὰ ἀποθανάτισω
καὶ νὰ ἀφήσω σεβαστόν.

Ὁ ἄφρων! δὲν ἐπρόσμεινα τὸν θά.ατον νὰ
(σπεύσω)
ὁ θάνατος δὲν μ' ἄφησεν ἐν νὰ δημοσιεύσω,
ἐν ποίημά μου ἐκλεκτόν.

Τῆς Ἀραβίας τὸ πτηνὸν ὁ Φοῖνιξ ὁ μυθώδης
ἀθροίζει εἰς τὴν ἔρημον ὕλας πυρὸς εὐώδεις
καὶ πυρπολεῖται μελωδῶν.
Κ' ἐγὼ πλησίον τῆς πυρᾶς τῆς τῶν ποιησέων μου
Θά ἐκφυγῇ μελωδῶν τὸ ἐπικήδειόν μου
μετὰ ἀρμονικῶν χορδῶν.

Τὴν τελευταίαν μου πνοὴν ὅταν ἀφήσω, φίλοι,
ἐπιθυμῶ νὰ βάλῃτε εἰς τὰ ὠχρά μου χεῖλη
τὴν ῥοδοδάφνην τὴν πικράν.
Καὶ νὰ συνθρηνωδῆσῃτε «Ὁ βίος τοῦ πικρία,
ἡ Μοῦσα τὸν κατέτρωγε, ποτὲ δὲν ἐμειδία·
νῦν γὰρ ἔχει ἐλαφράν».

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων στροφῶν συμπε-
ραίνει τις τὸ ὅλον ποίημα συγκαίμενον ἐκ
στίχων 432. Ὁ βίος τοῦ Ῥαφοπούλου ἐδι-
καίωσε τὸν V. Hugo εἰπόντα τὸ δίστιχον
τούτο, ὅπερ προέταξε καὶ ὁ Ῥαφοπούλος
τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ποιήματος.

Le génie a partout des symboles sublimes;
Ses plus chers favoris sont toujours des
(victimes.)

Οὕτω πε-θίμως διέρρηξεν ἡ ἀρμονικὴ ἐ-
κείνη ψυχὴ τοῦ ποιητικοῦ σκύμνου.

Γνωρίσασα κατ' ὀλίγον ἄλλον κόσμον,
τὸν νοερὸν κόσμον τῶν ποιητῶν, ἐπισκε-
φθεῖσα διὰ τῆς φαντασίας τὰ Ἠλύσια ποιη-
τικὰ πεδία, ἔβλεπε μετ' ἄλγους ἐαυτὴν ἡ-

ναγκασμένην νὰ προσκρούῃ ἐκάστοτε εἰς τὸν σκόπελον τῆς πραγματικότητος, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου θλῶνται ἀνηλεῶς καὶ ὄνειρα καὶ πόθοι καὶ βεμβασμοί.

Δύναται τις τολμηρῶς φερόμενος νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ποίησις ἐνίοτε εἶναι αὐτόχρημα Σειρὴν, μαγεύουσα τινὰ ἀλλὰ καὶ ἐγκαταλείπουσα αὐτὴν ἐνίοτε πρὸ ὀλεθρίας ὑφάλου.

Διαπλάττει τις κόσμον ὥραϊον, ποιητικῶς πολυθέλητον, δημιουργεῖ νοερῶς ὀλίγον βίον, νόμφαι περικαλλεῖς βρυκαλιζούσιν αὐτόν, ἀλλ' αἴφνης σκελετωδὲς τι φάσμα, τὸ φάσμα τῆς πραγματικότητος παρουσιάζεται μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας ἐκφωνοῦν σοι: — Ποιητὰ, χρήματα, ἄρτον, ἐργασίαν!

Καὶ τοῦτο καγχάζων ἐνίοτε ἐπαναλαμβάνει ὁ λοιπὸς κόσμος, ἐπιλήσμων τῶν ἀπειρῶν ὑπελειῶν, τῶν ἡδονῶν, ἃς τῷ ἐπεδαψίλευσαν τῶν Μουσῶν οἱ ὑπορῆται καὶ προφῆται οὗτοι τῆς ἀποθεώσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Λησμονεῖ εὐκόλως τὴν περὶ τῶν ποιητῶν μυθικὴν παράδοσιν, καθ' ἣν αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Διὸς προωρίσθησαν νὰ ἐφορεύωσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων, οὐδὲν μέρος γῆς ὀριστικῶς λαβόντες πρὸς κατοίκησιν, ἀλλὰ δυνάμενοι νὰ ἔχωσι τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῶν οὐρανῶν, τὴν ἄλλην ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὴν συχνῶς ἐπαναλαμβανομένην ταύτην σκέψιν ἐξέφρασα παρασιρθεὶς ἀπὸ τὴν ἐκθεσιν τοῦ προώρου θανάτου τοῦ χαρίεντος ποιητοῦ Ξενοφῶντος.

Ὁ ποιητὴς τῶν ἀνωτέρω εἰδυλλίων, ὁ τόσον περιπαθῶς περιγράψας τοὺς πρὸς τὴν ζωὴν ἀποχιρετισμοὺς τῆς ποιμενίδος Ἀρετῆς καὶ τοῦ Ἀμνοῦ, ὁ νεόκλητος δαιτυμὼν τῆς ζωῆς, ἀπεχώρησεν ἐνωρὶς τῆς τραπέζης.

Τὴν 9 Φεβρουαρίου 1852 ἡ φιλόκαλος κοινωρία τῆς Σμύρνης ἐκήδευσεν δροσερὸν νεανίαν, τὸν Ξενοφῶντα Ῥαφόπουλον.

Ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἐπιλόγου, θέλω κλείσει τὴν βιογραφικὴν ταύτην σημείωσιν διὰ βραχυτάτης περικοπῆς συντόμου ἐπικηδείου λόγου, ἐκφωνηθέντος εἰς τὸν νεκρὸν ὑπὸ τοῦ συμπολίτου του Συντάκτου τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης. Ἐκ τῆς ἀνθοδέσμης τῆς ῥιφθείσης εἰς τὸν νεοσκαφῆ τάφον τοῦ Ξενοφῶντος θέλω εὐσεβῶς λάβει ἐν ἀνθύλλιον, ἐν φύλλον νεκρανθέμου.

Ἄπιαλέσαμεν μίαν ὥραϊαν, μίαν φιλότιμον ψυχὴν. Ἐκ τῆς χορείας τῆς νέας γενεᾶς τῆς Σμύρνης ἀπέπτη, ἀγαπητοί μοι φίλοι, ἐν πνεῦμα εὐφρὺς καὶ ἀνθρῶν, μίαν καρδίαν εὐαίσθητος, εὐγενὴς καὶ γενναία.

Τὸν Ξενοφῶντα Ῥαφόπουλον κατέφλεγεν ὁ ἔρως τῶν γραμμάτων, ὁ ἔξοχος οὗτος πρὸς τὰς θυγατέρας τῆς Μνημοσύνης πόθος, ὅστις ποτὲ δὲν ἀναπαύεται, ἀλλ' αὐξάνει ὑπερβαλλόντως καθόσον συσχετίζεται τις μετ' αὐτῶν καὶ ὅστις πολλὰς ἐνθέρμους ψυχὰς τῷ τάφῳ προπέμψας ἐθυσίασεν εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ περιφανοῦς καὶ ὑψηλοῦ Πανθέου, ὅπου φυλάττεται ὁ ἀστερθεὶς στέφανος δευτέρως τινος ἀθανασίας, τῆς ἀθανασίας τῆς ἐπιγείου, πρὸς ἣν ὁ δρόμος εἶναι φεῦ! οὐχ' ἦττον τοῦ πρὸς τὴν οὐράνιον ἐκείνην ἀκανθώδης καὶ δύσβατος.

ἘΓwόντι· ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐγαίρωμεν εἰς τὸν Ξενοφῶντα Ῥαφόπουλον μνημεῖον, ἂν εἰς τὰς χεῖράς μας ἐδίδοτο ἡ σμίλη τῆς τέχνης τοῦ μαρμαροποιῦ, τοιαύτην τινὰ ἤθελον ἐγγλύψει εἰκόνα ἐπὶ τοῦ στερεοῦ λίθου· τὸν Ξενοφῶντα Ῥαφόπουλον κλίνοντα τὸ γόνυ καὶ ἀποθνήσκοντα πρὸ τοῦ ἀδαμαντίνου τεμένους τῶν Πιερίδων καὶ ἐκαὶ περίξ διεσπαρμένα, λύραν τινὰ τεθραυσμένην, δαδὰ ἀβεννυομένην καὶ βιβλούς, τὰς βιβλούς τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ἡξίωσαν ἀσπασμοῦ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς αἱ Μοῦσαι εἰς τοὺς σεμνοὺς ἔρωτας τῶν καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁποίων ὁ νέος οὗτος ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας ἐνέκυπτεν ἀκορέστως, εὐρίσκων αὐτόθι τὰς ποθεινοτέρας καὶ ἴσως μόνας τέρψεις του

ΤΙΜ. Δ. ΑΜΠΕΛΑΣ.